

ne Schriftsteller und Dichter. Zusammenhängende Darstellung und Erklärung der Dichtungsarten. Die rhythmischen Gesetze. Strophenformen. Wiederholung der Wortarten, der Satzteile und der Satzlehre. Satzglieder. Geschichtlicher Rückblick auf die Entwicklung der Sprache, ihre Veränderung und Schicksale. Pflege des schriftlichen Gedankenausdruckes auf Grund gemeinschaftlich ausgearbeiteter Gliederungen, Geschäftsaufsätze. Jeden Monat eine Schul-, jeden zweiten Monat eine Hausarbeit. Nebstbei kleinere schriftliche Übungen.

4. Zemljepis.

Ponovitev osnovnih pojmov iz matematične geografije. Najvažnejše iz zgozdovine astronomije. Sistematično obravnavanje fizikalne geografije s posebnim ozirom na vplivanje toplote, vode in zraka na zemeljsko površje. Kartografska projekcija, merilo, konvencionelni znaki, elementi iz načrtovanja terena, krokiranje. Kratka ponovitev snovi iz deželoznanstva. Očetnjava s posebnim ozirom na prometne, trgovske in gospodarske razmere.

5. Zgodovina.

Kratka ponovitev svetovne zgodovine s posebnim ozirom na kulturne odnose in pridobitve v posameznih dobah. Zgodovina očetnjave. Državni osnovni zakoni in najvažnejše socialne uredbe doma in v tujini.

6. Prirodopisje.

Osnovni zakoni kemije v kolikor so potrebni za razumevanje kemikalnih pojavov v naravi s posebnim ozirom na mineralogijo in geologijo. Pomen mineralogije v obrtnstvu in industriji. Anorganična in organska kemikalija s posebnim ozirom na živalstvo, rastlinstvo v zvezi z industrijo obrtnostvom, zdravstvom, trgovino, kmetijstvom in sploh s človeškim razvitkom.

7. Prirodoslovje.

Kratka ponovitev obravnavane snovi iz fizike. Fizika vsakdanjega življenja, posebno nje uporaba v industriji, obrtnstvu, trgovini in tehniki sploh. Pomen tehnike za razvitek človeštva. Razvitek fizike in kemije.

8. Računstvo in geometrija.

Ponovitev snovi prejšnjih razredov. Štirje osnovni računi z algebraičnimi številami. Linearne enačbe z eno in dvema neznanikama. Prednosti pri trgovskem računstvu. Čekovni in clearing-promet. Hranilništvo. Ustroj in poslovanje bank in borz. Bančne in hranilniške obresti. Rentni računi. Amortizacije. Bančno preračunavanje meničnega diskonta, deviz, valut in vrednostnih papirjev na podlagi kurznege lista. Kontokurent (nemška, francoska, angleška metoda). Izvedba enomesečnega poslovanja s ca. 30—40 kupčijskimi slučajmi po načinu dvostavnega knjigovodstva.

9. Geometrijsko risanje.

Osnovni pojmi opisne geometrije s posebnim ozirom na obrtniško in tehniško življenje. Risanje primernih predmetov po naravi. Enotavni načrti stavb in strojnih delov. Spoznavanje snovi, ki jih uporablja tehnika.

10. Prostoročno risanje.

Nadaljevanje risanja po narodi. Navajanje k umetniškemu razumevanju. Shematiziranje. Opazovanje umetniških umotvorov z upoštevanjem zgodovinskih del. Najznamenitejši svetovni umetniki. Domači umetniki in umetnost v naši domovini.

Iz naše organizacije. Društvene vesti.

+ Radovljiško učiteljsko društvo bude zborovalo dne 23. septembra 1920 ob 10. uri dopoldne v Begunjah. Prijave za obed naj se naslovi na tovariša Zavrla.

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je zborovalo dne 11. avgusta 1920 v Radenci v prostorih gostilne g. Rosenbergerja.

Tov. preds. K. Mavrič pozdravi vse navzoče najprisrčneje. Posebej pozdravi goste, ki so s svojo navzočnostjo počastili zborovanje v tako lepem številu. V prvi vrsti prof. dr. Ilesiča, g. Inženirja P. Lupša, gospe Čehovo, tovarišice Poljančevno, Kocmutovo, M. Caherlovo, R. Panličevno, tov. J. Seršena, nadalje častita tov. Miklu, kot novoporočencu.

I. Zapisnik se prečita in odobri. Svoje odsotnosti ništa opravičila tov. Hercog in tovarišica Heinejeva.

II. Dopis okr. gl. Ljutomer, zadevajoč nabiranje dobrovoljnih prispevkov za vojne sirote in za spomenik zmage in ujedinjenja, v kateri namen se je nabralo 100 K. — III. Gosp. inženir Lupša nam je v tem šolskem letu že drugič pre-

daval, to pot v vzhodno azijski kulturi. Kakor prvič, tako je tudi sedaj žel za svoje nad vse zanimivo in natančno delo mnogo zahvale od strani učitelstva. Predavanje je trajalo z malimi odmorom vred, polne tri ure.

Glavne tri točke so bile: 1. Narodno kulturni značaj Kitajcev, Japoncev in Siamcev. 2. Kitajsko kot republika. 3. Problem naših interesov v vzhodni Aziji. Akoravno je bilo predavanje precej dolgo, je vzbudilo pri navzočih splošno pozornost in zanimanje. Kot najlepši dokaz dobrega vtisa, ki ga je predavanje povzročilo, je bilo splošno odobravanje, ki je temu sledilo. Tov. predsednik se g. predavatelju v imenu vseh prav lepo zahvali za požrtvovalno delo in simpatijo, ki jo goji napram učitelstvu. IV. Tov. Koprive nam nato kratko in jedrnatno poroča o učit. kongresu v Beogradu. V imenu društva se predsednik zahvali članom, ki so se udeležili učit. kongresa v Beogradu, posebno še zaradi tega, ker za potovalne stroške ne zahtevajo nobenega povračila. V ta namen nabrali denar naklonjeni društveni blaginji. V. Soglasno se sprejme predlog tov. Koprivca: Učitelstvu naj se čimprej izplačajo 25% dr. doklade. — Tov. preds. zaključil dobro uspelo zborovanje z željo, da bi se po počitnicah zopet zbrali z novimi in čilimi močmi. Po zborovanju se je razvila prav živahna zabava, ki je s sodelovanjem pevskega zbora in salonskega orkestra pod vodstvom tov. Caherla trajala do odhoda večernih vlakov. — Tajnica.

+ Učiteljska samopomoč. Občni zbor »Jubilejske samopomoči«, sedaj »Učiteljske samopomoči«, se je vršil v Mariboru, dne 27. avgusta 1920 ob 15. uri v deški meščanski šoli.

Predsednik tov. Šmajdek pozdravi navzoče in poroča o društvenem delovanju sledeče:

Leta 1898. je ustanovila »Zaveza« društvo »Jubilejska samopomoč«. Njega namen, po smrti družstvenikov dedič obvarovati pred najhujšo stisko in bedo, je do leta 1918. še ustrežal. Od imenovanega leta je pa začela draginja stopati s tako dolgimi koraki, da jo namen društva ni mogel več dohajati. Z okroglimi 500 K podpore ne morejo dediči kupiti niti poštene krste, katera svota je v mirnem času zadostovala za dostojen pogreb in je še toliko ostalo, da so se obvarovali dediči najbližnje stiske in bede. Zato si je stari odbor stavljal nalogo, nasvetovati obnemu zboru, da sedanjim in bodočim razmeram primerno sprejme društvena pravila. Kako, boste slišali pri 5. točki dnevnega reda.

Člani: 31. decembra 1918 243. Pristopilo —. Izključen 1. Umrl 3. 31. decembra 1919 239. Umrl 26. t. m. 5. Pristopilo 2.

27. avgusta 1920 236 članov in še med temi jih je 24 v okupiranem ozemlju.

Da je število članov tako majhno, je veliko vzrok premala stanovska zavednost, največ pa vojna. Takoj ob mobilizaciji je bilo veliko učiteljev vpoklicanih in med temi sem bil tudi jaz. Vse društvene stvari je bilo treba vpslati v Ljubljano in agitacija za društvo je prenehala. Tov. Kercelj je bil tako prijazen, da je kot upravnik upravljal vse posle z največjo natančnostjo. Dovolite, da tovarišu Kelju izrečem na tem mestu prisrčno zahvalo.

Od zadnjega občnega zbora, ki je bil v Celju 11. avgusta 1912, je umrlo 30 članov in kar ostoji društvo 65 članov.

Denarni promet v letu 1919, je bil naslednji. Prijemki: 1. Gotovina 1. januarja 1909 1003 K 97 v. 2. Dvigi iz hranilnice 2912 K 64 v. 3. Doneski članov 2011 K. 4. Prejete obresti 453 K 80 v. 5. Poština 127 K 33 v. 6. Prehodni znesek 236 K. Skupaj 6744 K 44 v.

Izdatki: 1. Manipulacija in provizija 75 K 50 v. 2. Pisarniške potrebitine 25 K. 3. Reklama 35 K. 4. Nagrada 200 K. 5. Prehodni znesek 236 K. 6. Vložilo se je 3890 K 34 v. 7. Doneski članom 962 K. 8. Poština 71 K 25 v. 9. Davek 22 kron 68 vin. 10. Gotovina 1286 K 37 vin. — Skupaj 6744 K 44 vin. Promet: Prejelo 6744 K 44 vin. Izdalo 5458 K 07 vin., Skupaj 12.202 K 51 vin.

Bilanca.

Imetje: 1. Hranilna vloga »Hran. in posojilnice Uč. kon.« 2312 K 45 vin. 2. Hran. vloga »Kmetijske posojilnice« 1641 K 47 vin. 3. Delež vloga »Hran. in pos. Uč. k.« 105 K. 4. Deležna vloga »Učit. tiskarne« 100 K. 5. Posojilo »Učit. tiskarni« 8500 K. 6. Vojno posojilo 500 K. 7. Terjatve na letnini in smrtnih slučajih 638 K. 8. Inventar 28 K 36 vin. 9. Gotovina 31. decembra 1919 1286 K 37 vin. Skupaj 15.111 K 65 vin. Dolgov: Predplačana letnina 8 K. 2. Predplačani smrtni slučaj 4 K. 3. Neizplačani 58. smrtni slučaj 434 K. 4. 50% odpis letnine in smrtn. sl. 319 K. 5. Imovina 31. decembra 1918 13.401 K 60 vin. 6. Prirastek imovine 895 kron 05 vin. Skupaj 15.111 K 65 vin.

Ako poleg dolgov odštejemo od imetja še vojno posojilo, vse negotove terjatve in inventar, imamo čiste imovine 13.449 K 29 vin.

S tem je moje poročilo končano in prošim člane, da oprostite, da se jim ni iz gospodarskih ozirov izdalo v roke tiskano poročilo.

K predsedništvu poročilo se oglašjo: Tov. Podobnik: »Učit. Tovarisi« naj prinese poročilo občnega zbora in dotična števila naj se potem pošlje tudi članom učiteljem-penzionistom proti povrnitvi stroškov.

Isti tudi predlaga, da se naj agitira posebno pri mlajših tovariših za vstop v društvo.

Tov. Gnuš: Vsak smrtni slučaj naj se naznani v »Tovarišu« in tudi na poslanih položnicah kot se je vršilo pred vojno.

V imenu poročevalcev računov poroča Ljv. Jelenc, da so vse knjige in vsi računi v najlepšem redu.

Za predsednika in blagajnika je bil soglasno zopet izvoljen tov. Šmajdek na predlog tovariša Gnuša.

Tov. Šmajdek je sprejel izvolitev a samo za cno leto.

Na predlog tov. Lichtenwallnerja so bili izvoljeni soglasno dosednji odborniki, tovariši Dimnik, Gangl, Režek in Sječ.

Pregledovalcem računov sta bila na predlog tovariša Gnuša soglasno izvoljena dosedanja tovariša Črnagoj in Jelenc.

Tov. Šmajdek poroča o premembi pravil. Društvo se bo glasilo: »Učiteljska samopomoč v kraljevini Srbov Hrvatov in Slovencev«. Učitelstvo cele države bo lahko pristopilo v društvo. Prispevki so se z kron dvignili na dinare. tujisto hodo tudi podpore v dinarih.

Pravila so bila soglasno sprejeta, le § 7. naj odbor še v toliko popravi, da bo v prihodnji dobi lahek pristop vsem tovarišem-nečlanom.

Pri premembi pravil je bila debata jako živahna. Posegli so v debato tov. Rajšp, Škulj, Lichtenwallner, Jelenc, Sumer, Gnuš, Podobnik i. dr. Iz debate je blo razvidno, da v učitelstvu res biva čut idealnega tovarištva in da ne gleda na izdatke, kadar gre za pomoč tovarišem in njih svojcem. (Ko se prestavijo pravila še v srbohrvaščino, se natisnejo v »Tovarišu«.)

Pri slučajnostih nasvetuje tov. Škulj: Odbor naj stopi v stik s poverjeništvu UJU, da ista zainteresirajo celotno učitelstvo za pristop v društvo. Na vsakem mestu poverjeništvu UJU naj bi bil tudi društveni poverjenik. Število članov bi lahko naraslo na 10 do 15 tisoč. Isti tovariši nasvetuje, da se naj odbor takoj obrne na vsa okraj. učiteljska društva v Sloveniji, da ista agitirajo za »Učiteljsko samopomoč«.

Tov. Podobnik nasvetuje, da stopi društvo v stik s pogrebnimi zavodi.

Predsednik tovariš Šmajdek objubi, da bo odbor upošteval vse nasvete.

Ker se nihče ne oglašuje več k besedi zaključil predsednik ob 18. uri občni zbor in se zahvalil udeležencem za toliko zanimanje.

Iz Jugoslavije.

Anarhija v šolski upravi Slovenije.

S trenutkom, ko se je poverjenik za uk in bogočastje v Ljubljani, dr. Vrstovšek odločil za upor proti soglasnemu sklepu min. sveta v Beogradu glede imenovanja okr. šolskih nadzornikov za Slovenijo, je vpeljal sam anarhijo v šolsko upravo in pokazal pot k nadaljnim uporom pokrajinskih oblasti napram ministrskemu svetu in ministrstvu samemu. Še vedno v veljavi stoječi avstrijski šolski zakon pravi jasno, da ima imenovanje nadzornikov izvršiti minister prosvete in naslednji člen istega zakona določa, da se ima to imenovanje izvršiti v sporazumu s faktorjem ki plačuje namestnike nadzornikov — in to je zopet država. Istotako daje srbski šolski zakon pravico imenovanja okrajnih šolskih nadzornikov edino ministru prosvete. Naredba deželne vlade za Slovenijo z dne 14. novembra 1918 l., št. 111, na katero se opira poverjenik za uk in bogočastje in klerikalni člani te vlade za Slovenijo, temelji gotovo na šibkejših nogah, kakor jasna določila še veljavnega avstrijskega in srbskega šolskega zakona. V času, ko je bila izdana naredba dež. vlade v Ljubljani št. 111, še ni bilo centralne vlade v Beogradu in je bila določba IV. dela točka 1. te naredbe, ki govori »da tvori narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje najvišjo instanco v Sloveniji« upravičljiva. S 1. decembrom 1918, ko je bilo proglašeno ujedinjenje in je bila postavljena centralna vlada v Beogradu, je pa obsebiimnevo postalo ministrstvo tudi vrhovna instanca za šolstvo — posebno ker je pozneje prevzela država tudi plačevanje učitelstva in se je s tem učitelstvo podražilo. Sicer je pa kršil naredbo dež. vlade št. 111 poverjenik za uk in bogočastje dr. Vrstovšek sam in jo že zdavnaj uničil in razveljavil sam s svojimi dejanji, tako da mu ne kaže sedaj v upravnih sporih se sklicevati več na njo. Tretja in četrta točka naredbe št. 111 govori, »da so člani višjega šolskega sveta višji šolski nadzorniki, ki jih imenuje poverjenik za uk in bogočastje.« Poverjenik dr. Vrstovšek pa je predložil imenovanje viš. šol. nadzornikov za ljudske šole v Sloveniji lani ministrstvu prosvete v Beogradu in je s tem sam priznal ministrstvo za najvišjo instanco tudi v šolstvu in anuliral s tem naredbo deželne vlade št. 111. Sedaj seveda, ko mu to ne kaže, stoji dr. Vrstovšek zopet na drugem stališču in se sklicuje na zastarelo naredbo deželne vlade št. 111!!! Pa še druga dejstva dokazujejo, da je poverjenik dr. Vrstovšek sam ovrgel in kršil naredbo deželne vlade pod št. 111! Člen 3. in 4. naredbe št. 111 pravi, »da sta člana višjega šolskega sveta dva ljudskošolska učitelja, ki jih v o 11 ljudskošolsko učitelstvo«. Dr. Vrstovšek je pa imenoval proti temu določili enega zastopnika učitelstva v višji šolski svet kar sam in to zato, ker bi potom pravilne

volitve ne prišel ta član učiteljstva nikdar v višji šolski svet. Ta »zastopnik učiteljstva« je namreč pristaš klerikalne stranke in predsednik klerikalne učiteljske organizacije v Sloveniji, Ivan Štrukelj. S tem dejanjem je poverjenik dr. Vrstovšek zopet sam uničil in kršil naredbo dež. vlade št. 111., na katero se sedaj s tako vnemo sklicuje! In ta klerikalni zastopnik učiteljstva v viš. šolskem svetu, ki sedi protizakonito v tej korporaciji, je stavljal predloge klerikalnih okrajnih šolskih nadzornikov v višjem šolskem svetu, katere hoče sedaj dr. Vrstovšek imenovati brez ministrstva. Nečuvena anarhija je to s strani poverjenika za uk in bogočastje v Ljubljani, ki jo sam uvaja v šolsko upravo. Vse to postopanje temelji na samih protizakonitostih! Nečuden je pa tudi ta udarec za učitelstvo, da mu hoče postavljati šolske nadzornike nezakonito postavljene »učiteljski zastopnik« v višjem šolskem svetu, ki ni bil nikdar od učiteljstva izvoljen in zastopa komaj 350 klerikalnih učiteljev iz Slovenije nasproti 2300 organiziranim slovenskim učiteljem; nečuveno je tudi to, da se hoče vzeti nadzornike iz vrst onih 350 klerikalnih učiteljev, ki so zgolj eksponenti klerikalne stranke in nekateri bivši avstrofilii in srbofobi, popolnoma se je pa prezrlo predlog referenta, ki je neustrankarsko predlagal strokovnjaško vošče učne osebe. Nečuden je na ta strankarski udarec tudi za Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, ki šteje 16.000 jugoslovanskega učiteljstva in katerih član je tudi 2300 organiziranih slovenskih učiteljev in učiteljic iz Slovenije, katerim hočejo postaviti sedaj nadzornike vzete izven njihovih vrst. Protizakonito je imenovanje nadzornikov od poverjenika dr. Vrstovška, protizakoniti so pa tudi predlogi od višjega šolskega sveta, ker jih je stavljal nepravilno postavljeni član višjega šolskega sveta, ker je glasovala za nje protizakonito sestavljena večina in je zanje glasoval še drug protizakonito imenovan član višjega šolskega sveta, to je zastopnik socialnega skrbstva Fr. Lavtižar, ki ga je klerikalni poverjenik imenoval za člana višjega šolskega sveta, še predno je bil sam imenovan za poverjenika. Vse postopanje pri imenovanju nadzornikov temelji na nepobitno protizakoniti podlagi in je iz te anarhije le en izhod: čimprejšnja odprava poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani in upravna zakonita vzpostavitev višjega šol. sveta, na zakonitejši podlagi kot mu jo daje poverjenik za uk in bogočastje dr. Vrstovšek in klerikalni člani sedanje pokrajinske vlade v Sloveniji.

„Puntarsko“ zadržanje dr. Žerjava

v vprašanju okrajnih šolskih nadzornikov (tako poroča klerikalno glasilo dež. vlade za Slovenijo) začena roditi lepe sadove. „Slovenček“ članek se glasi nadalje: „Njegov poziv na učitelstvo, naj odreče svojim predstojnikom pokorščino in povzroči v šolski upravi pobuno, je našel odmeva v liberalnem »Udruženju Jugoslovanskega učiteljstva«, ki stopa ravnokar pred javnost s predzrim oklicem. Ta divna organizacija se čuti poklicano, soditi o vprašanju kompetence med deželno in centralno vlado in poziva učitelstvo, naj zapusti šolsko sobo, ako bi prišli nadzorovat ti nezakonito imenovani nadzorniki.« Brezstidni oklic se glasi (kakor je bil natisnjen v zadnjem »Učit. Tovaršu«.) Da bo stvar javnosti pojasnjena, hočemo »nezakonitost« tega imenovanja do dna razbistriti. Poudariti moramo predvsem, da je izza časa prevrata imenoval okrajne šolske nadzornike brezizjemno poverjenik za uk in bogočastje v Ljubljani! Zadnjič so bili imenovani okrajni šolski nadzorniki leta 1919 za Štajersko in Koroško in nihče ni temu imenovanju ne v Ljubljani ne v Beogradu oporekal. Dr. Žerjav s svojo JDS je bil s tem imenovanjem zadovoljen, smatral je to postopanje za zakonito in postavno. Meseca junija 1920 se je pa naenkrat zadelo gosp. Pribečeviču pravnomočno, da zahteva imenovanje okrajnih šolskih nadzornikov zase in ukrade tako slovenskim pokrajinam kos ljudske samouprave. Poverjenik za uk in bogočastje se je seveda tej želji gospoda Pribečeviča zoperstavljal, ker je bil imenja, da naša samouprava ne more biti predmet želj in zahtev in nagonov kakega posameznega gosnoda v Beogradu. Poudaril je, da je po naredbi o prehodni upravi z dne 14. nov. 1918. št. uradnega lista 111 poverjenik za uk in bogočastje v vprašanju okrajnih šolskih nadzornikov zadnja inštanca in da se je to doledel tudi brezizjemno praktikalno. V uredbi št. 111 iz leta 1918 je urejena in določena obenem s kompetenco poverjeništvu za uk in bogočastje vsa avtonomija Slovenije. To naredbo je regent in prestolonaslednik Aleksander v svojem odgovoru na adresu Narodnega veča v Zagrebu 1. decembra 1918 svečano potrdil in pred celim svetom odobril. Ta naredba je postala tako podlaga vse avtonomije in vse samostojnosti slovenskega ljudstva. S to naredbo stoji in nade dežel-

na vlada in slovenska samouprava. Gospod Pribičević pa je poslal iz Beograda brzojav, v katerem izjavlja, da naredbo št. 111 iz leta 1918 ne more smatrati za veljavno in merodajno in da si zato pridržuje pravico, imenovati sam okrajne šolske nadzornike. Gospod Pribičević potemtakem ne priznava slovenske avtonomije in naše deželne vlade in misli, da more s svojo brzojavko prekucniti podlage vsega dosejanega političnega življenja. Če bi hoteli Slovenci brzojav gospoda Pribičevića upoštevati, bi morali zapreti urade deželne vlade, razgnati vse svoje poverljive in prepeljati vse inventar v Beograd. Tako je tedaj „nezakonitost“ imenovanja okrajnih šolskih nadzornikov, o kateri se predrzne govoriti čedni gosp. Žerjav, njegov pomagač Pribičević in brezstidna organizacija liberalnih učiteljev. To so brezvestni razbijalci in mandračji naše avtonomije, zavedni pokončevalci vsakega samostojnega kulturnega življenja Slovencev. Vsaka urejena in pravna država bi smatrala za svojo sveto dolžnost, da spravi vse Pribičevića in Žerjave na zatožno klop ter jih brez usmilenja preda roki pravice. „Udruženje Jugoslov. Učitelstva“ pa je društvo, ki bi ga bilo treba vsled svojega protizakonitega in zločinskega oklica po zahtevi naših zakonov takoj in brez odloga razpustiti. Povzročitelji tega oklica bi morali pa priti nemudoma v disciplinarno preiskavo, kar zahteva najpreprostejši čut pravice in najvišji interes države. Če se ukrepi ne store, drvim o neresljivo v popolno anarhijo naše upravnega življenja.

— **Sporna naredba št. 111, ki naj štiti imenovanje klerikalnih okr. šol. nadzornikov**, se glasi: Štev. 111. Naredba celokupne vlade v prehodni upravi v ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani, IV. Šolska uprava, I. Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, tvori najvišjo instanco za šolstvo in vzgojo na vsem ozemlju, označenem v točki I. št. 2. (t. i. Slovenija.)

2. Za vse to ozemlje se ustanovi višji šolski svet v Ljubljani, ki prevzame posle dosedanjih deželnih šolskih svetov.

3. Višji šolski svet je sestavljen:

- a) iz predsednika;
- b) iz dveh ali treh poročevalcev za upravne in gospodarske šolske zadeve;
- c) iz štirih ali petih višjih šolskih nadzornikov;
- d) iz dveh katoliških duhovnikov;
- e) iz dveh članov srednješolskega in iz dveh članov ljudskošolskega učiteljstva;

e) iz zastopnika poverjenstva za socialno skrbstvo;

f) iz zastopnika staršev, ki ga začasno imenuje občinski svet ljubljanski, dokler ni pristojnejšega mesta.

4. Člane višjega šolskega sveta, omenjene pod 3 a, b, c, imenuje poverjenik za uk in bogočastje, člana, omenjena pod 3 d, pa knezoškofijski ordinarijat na ozemlju, označenem v točki I. št. 2.

Člane, omenjene pod 3 d, voli srednješolsko, oziroma ljudskošolsko učiteljstvo. Vsak volilec voli enega člana. Izvoljena sta v vsaki skupini ona člana, ki sta dobila največ glasov.

Za vsakega člana višjega šolskega sveta se imenuje, oziroma voli namestnik.

5. Zoper odločbe višjega šolskega sveta v Ljubljani v upravnih zadevah ni pritožbe.

5. Šolstvo, ki ni podrejeno viš. šol. svetu, upravlja Narodna vlada SHS v Ljubljani v svojih stvarno pristojnih oddelkih.

Naredba je datirana z dnem 14. nov. 1918 in objavljena v Ur. listu št. 11 z dne 21. nov. 1918.

— **Razprava o pragmatiki državnih uradnikov.** „Jutro“ poroča: Po prizadevanju ministra Kukovca je prišlo uradniško vprašanje sedaj v odločilen štadij. Včeraj je minister Kukovec oficijelno posetil ministrskega predsednika Vesniča, ter ga opozoril na opasni položaj, ki je nastal vsled zavlačevanja uradniškega vprašanja. Vesnič je priznal tehtnost argumentov ter prosil ministra Kukovca, da vzame akcijo v svoje roke. Popoldne je dr. Kukovec imel sestanek z upraviteljem fin. ministrstva ministrom Draškovićem in nato ponovno z ministrskim predsednikom. Sestavljen je bil poseben ministrski komite, ki je danes dopoldne imel svojo sejo, in ki je nato se vršči ministrski seji podal svoje poročilo. Danes popoldne je dr. Kukovec pozval v Beogradu se mu deče zastopnike zagrebške in ljubljanske deželne vlade na konferenco, v kateri se je dogajalo, da uradniški komite, ki je izdelal elaborat o novi službeni pragmatiki svoje naloge ni popolnoma dovršil. Neurejeno je ostalo vprašanje eventualnih nadaljnjih draginjskih doklad in tudi ni poskrbljeno, da se izdela pregled, kakšne finančije zrtve bo nova uradniška uredba zahtevala od države. Pod vodstvom ministra Kukovca se sedaj pripravlja gradivo za pretres o ministrskem svetu, ki je

za pondeljek sklican k posebni seji, na kateri se naj rešuje uradniško vprašanje.

— **Pragmatika državnih uradnikov.** Dopisni urad objavlja iz Beograda: Kraljevska vlada se bavi z ureditvijo uradniškega vprašanja in izboljšanja materijalnega stanja vseh vrst uradništva, ki je v današnjih razmerah zelo nepovoljno. Upati je, da se bo to nujno vprašanje v kratkem času ugodno rešilo.

— **Uradniško vprašanje ponovno v min. svetu.** Beograd, 13. septembra. Danes se je vršila ministrska seja, na kateri se je razpravljalo o uradniškem vprašanju. Podlago razprave tvori načrt službene pragmatike, kakršen je bil izdelan v ministrstvu za konstituantno. Težkoče dela finančno vprašanje. Minister Protić se ni namreč prav nič pobrigal za potrebni finančni preled, ki bi omogočil izračunati vsekakor ogromne stroške nove pragmatike. Prevladuje pa mišljenje, da je treba zadevo vsekakor čim prej urediti. Razprava se danes ni končala ter se nadaljuje jutri. Demokratski poslanci so ponovno intervenirali v prilog takolišni rešitvi uradniškega vprašanja.

— **Draginjske doklade.** Ministrstvo financ je odredilo na zahtevo ministra prosvete, da se izplačajo učiteljstvu 25% draginjske doklade od junija t. l. kakor prejemale iste vsi drugi državni uradniki. Tako poroča „Jutro“ od 12. t. m.

— **Za državno uradništvo.** Na predlog predsednika je deželna vlada v Ljubljani z ozirom na gibanje, ki se opaža med uradništvom, sklenila, da se osrednja vlada v Beogradu ponovno in najresneje naprosi, da takoj reši vprašanje službene pragmatike in ugotovi zahteve uradništva glede 25 odstotnega draginjskega poviška.

— **Prememba v višjem šol. svetu.** Poverjenik za socialno skrbstvo je odpoklical zastopnika tega poverjenstva v viš. šolskem svetu, bivšega nadzornika F. Lavtija in na njegovo mesto imenoval učitelja tov. Teod. Betrianija.

— **Naredba poverjenstva za uk in bogočastje o cenah šolskih knjig.** Po novi naredbi, ki jo je izdalo poverjenstvo za uk in bogočastje v sporazumu z oddelkom ministrstva za trgovino in industrijo, morajo knjigotržci - založniki odslej dajati knjigotržcem - prodajalcem na drobno vsem enak popust (rabat), in sicer 25% od odobrene cene dotične učne knjige. Cene morajo biti razvidne na naslovnem listu vsake knjige z navedbo odloka, s katerim so se dovolile. Razen odobrene cene je dovoljeno, da si zaračuni tisti, ki trpi odpravnino, poštnino ali prevoznino še v to svrhu 10% prodajne cene. Druge doklade zaračunavati je prepovedano. Nobeden prodajalec torej ne sme šolske knjige prodajati za višjo ceno nego za odobreno z omenjenim 10%nim poviškom vred. Knjigotržcu, ki prestopi to naredbo, se odtegne prodajo šolskih knjig za dobo dveh let, ako pa prestopi ponovi, za vselej. Razen tega se kaznuje z denarno kaznijo oziroma z zaporom. Nova naredba mora biti natisnjena pri vsaki šolski knjigi, ki odslej na novo izide, na drugi strani naslovnega lista.

— **Telovadba naraščata.** Dodatno k poročilu mariborskega delov. zborovanja objavljamo še sledečo resolucijo: Učiteljstvo naienergičneje protestira proti nameri šol. oblasti, da bi se šolski mladini prenovdala telovadba pri telovadnih društvih. V tel. zadevi nima oblastil niti kakšne pravice, ker so v izvenšolskem času edinele roditelji v prvi vrsti odgovorni za svojo deca, in ker bi s takim nstopanjem vršila oblast protikulturno delo. Protestiramo proti temu, da bi bila uporaba šol. telovadnic telovadnim društvom prepovedana. Telovadnice so postavili krajevni činitelji, ki jih v šole prostem času lahko dajo na razpolago kulturno eminentno važnim korporacijam. Pač pa naj se šolski prostori za vselej zapro političnim shodom in političnim nrtreditvam.

— **Neluba pomota** se nam je vrnila v zadnji številki v poročilu o našem zadnjem delegacijskem zborovanju v Mariboru. Mesto pravilnega imena Viktor Bežek stoji v poročilu Robert Bežek, kar blagovolji vsak sam popraviti.

— **Učitelji vojaki.** Ministrstvo prosvete prosilo je vojni ministrstvo, da osvobodí vsled pomanjkanja učiteljstva učitelje-regrute enoletne voine službe v kadru in se čas službe nadomesti v šolskih poučnitvah. Ministrstvo vojne je odgovorilo, da ne more ugoditi ti prošni ker bi se na ta način ne nudilo izvežbante regrutov a tako postopanje nasprotuje tudi pravilom o ustroistvu vojske. Tudi bi kmalu vsi stanovl zahtevali slične olajšave.

— **Savez učiteljskih društava u Dalmaciji** je imel dne 11. t. m. v Splitu zborovanje, na katerem se je sklenilo, da se Savez kot tak razpusti in da pristopi kot novo poverjenstvo k Udruženju jugoslovskega učiteljstva.

— **Čitanka za meščanske šole.** Ker prihajajo od raznih strani vprašanja, ali izide II. del Brinarjeve Čitanke za mešč. šole še pred pričetkom šol. leta, zato je treba pojasniti: Rokopis Čitanke se je februarja t. l. predložil na pristojno mesto v odobrenje. Šele vsled večkratnega drezanja je poverjenstvo za uk in bogočastje z odlokom z dne 29. julija 1920, št. 3079, podelilo knjigi predaprobacijo. Rokopis se je nato takoj izročil v svrhu natiska zalogi šolskih knjig v Ljubljani, kjer pa je zadeva spet „obtičala“. Tako se „pospešuje“ pri nas kulturno delo, seveda, ker je preveč opravila z izbiranjem „pristašev“ za odlična mesta. — J. B.

— **Skupščina družbe sv. Cirila in Metodja.** V nedeljo, dne 19. t. m. se vrši XXXI redna velika skupščina Ciril-Methodove družbe, in sicer v veliki dvorani ljubljanskega „Narodnega doma“. Pričetek je določen na 10. uro dopoldne. Spored zborovanja je sledeči: 1. Nagovor prvomestnika, 2. Tajnikovo poročilo, 3. Blagajnikovo poročilo, 4. Poročelo nadzorništva, 5. Volitev članov v družbeno vodstvo (4 članov), 6. Volitev nadzorništva (5 članov), 7. Volitev razsodništva (5 članov), 8. Slučajnosti.

— **Na razstavo ročnih del jugoslovske dece v Londonu** je odposlal tov. Božo Račič 107 predmetov. Prvotno je bil določen rok za prispevanje k razstavi do 20. t. m., a kakor nam sporoča B. Račič, se je ta rok spremenil in pretekkel že 12. t. m., katerega dne je moral biti ves nabrani material v Beogradu.

— **Osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani.** Turjaški trg 3, II. nadstropje. Vpisovanje se vrši dne 15. do 18. t. m. od 8. do 12. in od 15. do 17. ure vsak dan. Poučevalce se bodo sledeče tehnike: Klekljane in šivane čipke, belo in pisano vezenje, toledo, filet in biserna dela s posebnim ozirom na narodne motive. Redne učence morajo biti vsaj 14 let stare in naj prinesejo krstni list in zadnje šol. spričevalo. Vpisnine in šolnine ni. Učence dobivajo vse za uk potrebno tvorivo in učne pripomočke zastoj na razpolago, vendar ostanejo šolski izdelki last zavoda. Pridne revne učence prejmejo podpore. Ženam in dekletom, ki nimajo časa za redni pouk, se nudi prilika, da kot hospitantke obiskujejo zavod v gotovih urah in se priučijo kake tehnike in si tako omogočijo zaslužek. Redni brezplačni pouk se prične 21. t. m.

— **Višje pedagoške šole.** Naredba o višjih pedagoških šolah predvideva, da se te šole smejo otvoriti samo v onih krajih, v katerih se nahajajo vseučilišča. Pogoji za sprejem slušateljev v te šole so: 1. da so slušatelji dovršili učiteljske najmanj z zelo dobrim uspehom; 2. da so služili kot učitelji najmanj tri leta z zelo dobrim uspehom; 3. da so položili praktični učiteljski izpit vsaj z zelo dobrim uspehom; 4. da niso starejši od 38 let.

— **II. komorni večer godalnega kvarteta Zika** 20. t. m. v Unionu. Po krasnih koncertnih uspehih v Kranju, na Bledu in v Rogaški Slatini nastopi kvartet Zika prihodnji pondeljek v Ljubljani. Obisk komornega večera, ki obeta izreden umetniški užitek, toplo priporočamo! Vstopnice so naprodaj v Dolenčevi trafik v Prešernovi ulici.

— **Himen.** Joško Černe, učitelj v Trzinu in Franica Mrakova, učiteljica v Trzinu sta se vzela v Ljubljani dne 6. sept. t. l. Vso srečo!

Neodrešena domovina.

— **O tolminskem šolstvu** je sestavljen civilni komisar v Tolminu sledeče poročilo: Šole so v tukajšnjem okraju veliko pretrpele vsled vojne. Dela za obnovitev so se pričela takoj po okupaciji, a se bode moralo še veliko delati, predno bodo šole v normalnem stanu. Manjka posebno učnih moči in nekatera šolska poslopja niso še docela popravljena; učni material je tudi pomanjkiv. V pretečenem šolskem letu je bilo otvorenih 71 ljudskih šol s 85 učnimi močmi in s 7958 učenci. Radl pomanjkanja učnih moči je bilo zaprtih 9 šol s skupno 375 učenci. Manjka skupaj 22 učiteljev. Čipkarski tečaj v Cerknem je obiskovalo okrog 30 učenk; slovensko učiteljske v Tolminu (pripravnica in I. tečaj) 88 učencev in učenec od katerih je bilo 66 v konvinku „Franca Skrdnika“. V otroški vrtec je hodilo okoli 30 otrok.

— **Na otoku Lošnju** so z dohodom Italijanov vse narodne institucije propadle. Italijani so zatvorili vse hrvatske šole, samo ena je še in sicer na otoku Iloveku, ali tudi v tej se morajo hrvatski otroci učiti italijanski. V Malem Lošnju obstoji še „Hrvatska Posojilnica“, ki sicer mnogo dela, ali se ne bo mogla vzdržati, ker ji Italijani delajo vse polno neprilik.

— **Uradni dopisi in slovenščina.** V zasedenem ozemlju so vpeljali kaj čudno prakso glede rabe slovenskega jezika v uradnem dopisovanju. Italijani si še danes niso na jasnem, kako bi najhitreje poitalijančili naše šole, zato to neenako postopanje v različnih okraih. Uradni dopisi v tolminskem šol. okraju so na šolska vodstva še vedno samo italijanski, med tem ko so v goriškem šol. okraju dvojezični, v sežanskem okraju pa samo slovenski.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornici učil?

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

„Efesin“ črnilni ekstrakt tovarna

Frane Schüller, Amstetten.
pravkar dospel.

Cena za 1 kg za 40 litrov 1a
črnila 308 kron — franko.

Rudolf Cotič,
Vrhnika.

Učiteljska knjigarna v Ljubljani

priporoča naslednje knjige:

Spisi Mišjakovega Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: Mladini. I.—VI. zv. — E. Gangl: Zbrani spisi. I.—VI. zv. — J. Ribičič: Vsem dobrim. — J. Trost: Moja setev. — F. Palnakovi spisi. I. in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron. J. Bučar: Metuljar. Broširan 14 kron. — P. Flerè: Babica pripoveduje. I. in II. zv. vezan à 7 kron. — Jan Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Broširan 14 kron, vezan 16 kron.

Šolski list. I. stop., 1. štev. 3 krone, I. stop., 2. štev. 5 kron. — II. „ 1. „ pošla, II. „ 2. „ 8 „ — III. „ 1. „ 6 kron, III. „ 2. „ 14 „

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12 kron.

ŠOLSKE KLOPI

dvosedežne, Rettigovega sistema ima v zalogi

Obrtna centrala v Ljubljani,

Sodna ulica 11.